

ÖĞRETMEN ADAYLARININ KİŞİSEL GELİŞİME YÖNELİK ALGILARI VE KİŞİSEL GELİŞİM ÇABALARI¹

PERCEPTIONS OF PERSONAL DEVELOPMENT OF TEACHER CANDIDATES AND PERSONAL DEVELOPMENT EFFORTS

Arş. Gör. Adil ÇORUK*

ÖZET

Kişisel gelişim, bireyin kendini eğitime sorumluluğunu kendisinin yüklenmesi ve tüm yaşamı boyunca bu sorumluluğun gerektirdiği kişisel çabayı, olanakları ölçüsünde göstermesi ile ilgili bir süreçtir. Bu çalışmanın amacı; öğretmen adaylarının kişisel gelişime yönelik algılarını ve kişisel gelişime yönelik çabalarını ortaya koymaktır. Çalışmada öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda, kişisel gelişime yönelik algıları ve kişisel gelişimlerine yönelik çabaları saptanmaya çalışılmıştır. Tarama modelinde ele alınan çalışmanın evrenini 2011–2012 eğitim-öğretim yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, öğretmen adaylarının kişisel gelişime yönelik algılarını ve çabalarını ortaya koymaya yönelik olarak hazırlanmış anket formu uygulanmıştır. Çalışma sonucunda öğretmen adaylarının kişisel gelişime yönelik davranışları önemli görme düzeylerinin yüksek olduğu; fakat kişisel gelişime yönelik davranışları aynı oranda sergilemedikleri ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının en çok önemli gördüğü ve en çok sergiledikleri kişisel gelişim boyutunun ahlaki-manevi gelişim boyutu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının en az önemli gördükleri kişisel gelişim boyutunun sosyal gelişim boyutu olduğu ortaya çıkmıştır. Kadın öğretmen adayları gerek kişisel gelişime yönelik davranışları önemli görme düzeyi açısından gerekse de kişisel gelişime yönelik davranışları sergileme açısından erkek öğretmen adaylarına göre daha olumlu bir yaklaşım içerisindedir ve aralarında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Öğretmen

¹Bu çalışma, 24-26 Mayıs 2012 tarihleri arasında İnönü Üniversitesinde düzenlenen “7.Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi”nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

* Arş. Gör. Çanakkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, adilcoruk@hotmail.com.

adaylarının kişisel gelişime yönelik davranışları önemli görmeleri eğitim sisteminin geleceği adına önemli bir adımdır. Ancak kişisel gelişime yönelik davranışları sergileme durumu aynı oranda değildir. Öğretmen adaylarının kişisel gelişime yönelik davranışları sergilemeleri açısından üniversitelerin ve öğretim elemanlarının uygun bir çevre oluşturmaları gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kişisel gelişim, kendini geliştirme, öğretmen adayı.

ABSTRACT

Personal development is the process related to that self-educating responsibility of individuals are installed by themselves and they show personal effort requiring for this responsibility in the extent of the possibilities in their whole life. The purpose of this study is to reveal the pre-service teachers' perception about personal development and efforts intended for personal development. According to views of pre-service teachers, their perceptions and efforts for personal development was tried to identify in the study. The population of the study; dealt with the survey model, is composed of pre-service teachers studying at Education Faculty of Çanakkale Onsekiz Mart University in 2011-2012 academic year. Questionnaire; prepared for putting forth the pre-service teachers' perceptions and efforts about personal development, was used as a data collection tool of the study. As a result of the analysis, pre-service teachers' admitting level to the importance of behaviors intended for personal development is high but behaviors for personal development are not manifested by them at the same rate. Additionally, most important and most exhibit personal development dimension is the moral-spiritual development dimension according to pre-service teachers and the least important personal development dimension is social development dimension. Also, there is a significant difference between male and female pre-service teachers in terms of admitting level to the importance of behaviors intended for personal development and performing behaviors for personal development and female pre-service teachers have more positive approach about that. Behaviors for personal development are admitted by pre-service teachers as important that is noteworthy for the future of education system. However, the situation of displaying behaviors for personal development is not at the same rate. A favorable environment will be needed to create by universities and academic staff in terms of performing behaviors for personal development of pre-service teachers.

Keywords: Personal development, self-improvement, pre-service teacher.

PROBLEM DURUMU

Bilgi birikiminin daha az olduğu, öğrenilen bilgilerin nerede ise bir ömür boyu değişmediği bir dünyada, bazı bilgilerle yüklenmek, onları ezberlemek yeterliyken, günümüzde bilgi birikimi çok hızlı gerçekleşmektedir. Edinilen bilgi ne kadar kapsamlı ve geçerli olursa olsun, çok kısa bir süre içerisinde yeni bilgi birikimi yüzünden yetersiz veya tamamen geçersiz duruma gelmektedir. Bundan dolayı, okulların önündeki en önemli görev, öğrenmeyi ve düşünmeyi öğrenen mezunlar yetiştirmektedir (Özden 2002).

Ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin yükseltilmesinde nitelikli insan gücünün çok önemli bir faktör olduğu ve istenen niteliklerde insan gücü oluşturmak için eğitimin gerekliliği herkesçe kabul edilmektedir. Bireylerin eğitim yaşamlarının tamamının önemli olmasıyla birlikte, kişilerin uzmanlaşmasına imkân tanıyan üniversite eğitimi, üzerinde en çok durulması gereken eğitim bölümüdür (Çevik ve Yiğit 2009). Burada bireylerin kişisel gelişime yönelik tutumları ve kişisel gelişim çabaları eğitim yaşamlarının diğer alanlarına göre daha da ön plana çıkmaktadır.

Kişisel gelişim, kişinin az iyi olduğu düşünülen bir durumdan, iyi olduğu düşünülen başka bir duruma doğru değişme sürecidir ve bir kimsenin tüm unsurlarıyla birlikte olumlu yönde gelişmesini ifade eder. Çünkü insan bir bütün olarak geliştiğinden, onun düşüncesini, duygularını ve hayat biçimini birbirinden ayırmak imkânsızdır (Özkan 2003). Kişisel gelişim bireyin çeşitli yönleri ile ilgilenen bir süreçtir; bireyin nasıl gelişeceğini, nasıl başaracağını değerlendireceği yollardır (Irwing and Williams 1999).

Kişisel gelişim, bireyin kişisel yatkınlığı ve uygun çevre koşullarını gerektirir. Kişisel gelişim; bir alışkanlık, bir yaşam biçimi olan etkinliklerdir ve bireyin kendini eğitime sorumluluğunu yüklenmesi ve tüm yaşamı boyunca bu sorumluluğun gerektirdiği çabayı, olanakları ölçüsünde göstermesi ile yakından ilgilidir. Kişisel gelişim kavramı; bireyin, zihinsel, sosyal, bedensel ve duygusal kapasitesi; bu kapasite ile sahip olunan bilgi düzeyi, becerileri, mevcut kapasitesinin daha iyi kullanılması gibi tamamen bireysel özellikler ile yakından ilgilidir. Kişisel gelişim kavramı, bireyin sosyo-ekonomik ve kültürel yaşamı ile entelektüel yaşamını da yakından ilgilendirir (Fındıkçı 1994).

Kişisel gelişimi henüz oluşmamış bireylerin yaşamlarında bir monotonluk söz konusudur. Bireylerin bu monotonluktan kurtulması kişisel gelişimleri için bir gerekliliktir. Kişisel gelişimini tamamlayan bireyler ise sürekli araştıran, meraklı bireylerdir. İnsan kişisel olarak gelişmeye açık bir yaratıktır. Kişisel gelişimin temelini bireyin kendisini tanıması oluşturur. Bireyin kendini tanıması öğrenme gereksinimini doğurur. Günümüz hayat şartları birey-

ler için kişisel gelişim gerektirmektedir ve bu öğrenme ile doğrudan ilişkilidir. Birey ne kadar öğrenirse kişisel açıdan kendini o oranda geliştirmiş olur. Kendisini geliştirmiş bir insanın aile yaşamı, iş yaşamı ve sosyal hayatı da farklılaşır (Değirmenci 2004).

Kişisel gelişim; bireysel bir sorumluluk, bireyin kendine karşı yerine getirmek zorunda olduğu bir görevdir. Birey kendini gerçekleştirme eğilimi doğrultusunda kendini bu sonuca götürecektir çabalar göstermek zorundadır. Her yönde dengeli bir gelişim sağlıklı bir kişiliğin ön koşulunu oluşturur. Bireyler kendilerine en gerekli olanlardan başlamak üzere yeni bilgileri edinme ihtiyacı içindedirler. Çevresinde olup bitenleri bilme ihtiyacı bireyin kendini geliştirme ihtiyacını ve bu ihtiyacı karşılama çabasını beraberinde getirmektedir. Her birey kendisi için gelecekte en iyi olanı bugünden hazırlama ve kendini bu yönde geliştirme sorumluluğu almak zorundadır (Torun 1996). Üniversite yaşamı ise bu sorumluluğun üstlenilmesinde en önemli evreyi oluşturmaktadır. Çünkü bireyler genellikle üniversite yaşamından sonra hayata atılmakta ve burada edindiği birtakım alışkanlıkları ve yaşam şeklini mesleğinde de sürdürmektedir.

Bireyin gelişme çabasında gösterdiği tüm boyutlar arasında bir denge olmasıdır. Sadece bir boyutta olan gelişme, bireyin yaşamında dengesizlik oluşturacaktır. Dengesiz gelişme ise sağlıksızdır (Cüceloğlu 1994). Birey tüm boyutlardaki gelişimini dengeli bir şekilde gerçekleştirmeli ve bir sinerji oluşturmalıdır. Buna göre, herhangi bir boyutta kendini geliştiren birey, ister istemez diğer boyutlarda da kendini geliştirme gereksinimi duyar. Boyutlar kendi aralarında ilişkili olduklarından bu kaçınılmazdır (Torun 1996). Dolayısıyla bireylerin kişisel gelişimlerine yönelik bir yerlerden bir adım atması gerekmektedir. Kişisel gelişime yönelik bir adım atıldığında boyutlar birbiriyle ilişkili olduğundan diğer adımlar da arkasından gelecektir. Burada bireylerin kişisel gelişime yönelik algıları önem kazanmaktadır. Bireyler kişisel gelişimi kendileri için bir gereklilik olarak görüyorlarsa ilk adım atılmıştır. Bundan sonra bu doğrultuda bir takım çabalar içerisine girilecektir.

Bir ülkenin teknolojik anlamda gelişimi ve ekonomik kalkınmasının temelinde eğitilmiş insangücü bulunmaktadır. Eğitilmiş insangücü ise, doğrudan öğretmenler ve öğretmenlik mesleğiyle ilgilidir. Çağın gerekleri doğrultusunda yetiştirilmiş, öğrencilerini içinde bulduğumuz zamanın özellikleri doğrultusunda eğitebilecek, bilgi teknolojilerini kullanarak bilgiye ulaşma ve kullanma konusunda donanımlı öğretmenler yetiştirmek, eğitim alanında ülkelerin birincil görevlerindedir. Çünkü eğitim-öğretim işinin doğrudan sorumlusu olan öğretmenler de sonuçta bir eğitimden geçmektedirler (Özer ve Gelen 2008).

Toplumsal yapıdaki hızlı değişim süreci ve bilgi ve teknoloji alanındaki gelişmeler, gelişmiş toplumlarda yeni bir öğretmen tipinin doğmasına neden olmuştur (Gökçe 2003). Gelişmiş toplumlarda öğretmenlerden istenen özelliklerin başında yaşam boyu öğrenme süreci içinde olmaları (Tekışık 2003) ve eleştirel düşünme becerisine sahip öğrenciler yetiştirme konusunda çaba sarf etmeleridir (Özer ve Gelen 2008). Burada kişisel gelişim kavramı önem kazanmaktadır. Geleceğin öğretmenleri olan öğretmen adaylarının öncelikle kişisel gelişimin önemine inanmaları ve bu doğrultuda bir çaba içerisinde olmaları gerekmektedir. Hatta bu çabalar bir yaşam felsefesi haline getirilmeli ve sonraki nesillere de bizzat yaşayarak örnek olunmalıdır. Özellikle de öğretmenlerin öğrencilerin gözünde birer model olduğu düşünüldüğünde bu gereklilik daha da önem kazanmaktadır.

AMAÇ

Bu araştırma ile öğretmen adaylarının kişisel gelişime yönelik algıları ve kişisel gelişime yönelik çabaları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmada öğretmen adayı öğrencilerin kişisel gelişime yönelik davranışları ne düzeyde önemli gördükleri ve bu davranışları ne düzeyde sergiledikleri saptanmaya çalışılmıştır. Kişisel gelişim, bir insanın kendi hedeflerini ve amaçlarını gerçekleştirmek için kendini yeterli hale getirmesi sürecidir. Günümüzde bilgi birikimi çok hızlı gerçekleşmektedir ve değişmektedir. Edinilen bilgi ne kadar kapsamlı ve geçerli olursa olsun, çok kısa bir süre içerisinde yeni bilgi birikimi yüzünden yetersiz veya tamamen geçersiz duruma gelmektedir. Bu çalışmanın gelecek nesillerin yetişmesinden birinci derecede sorumlu olan öğretmen adayı öğrencilerde kişisel gelişime yönelik bir farkındalık oluşturma açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Temel probleme bağlı olarak aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

1. Kişisel özellikler bakımından öğretmen adaylarının dağılımı nasıldır?
2. Öğretmen adaylarının;
 - a. kişisel gelişimlerine yönelik çabalarının,
 - b. kişisel gelişimlerine yönelik algılarının düzeyleri nedir?
3. Öğretmen adaylarının kişisel gelişimlerine yönelik algıları ile kişisel gelişimlerine yönelik çabaları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Öğretmen adaylarının kişisel gelişimlerine yönelik çabalarına ve algılarına ilişkin görüşleri;
 - a. cinsiyet,
 - b. sınıf,

- c. öğretim kademesi,
d. bölüm değişkenleri açısından anlamlı farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Çalışmada ilgili literatür taranarak geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Çalışmada araştırmacı tarafından ilgili literatür taranarak geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Anket formu hazırlandıktan sonra alanla ilgili uzman kişilerin görüşleri de alınarak pilot uygulamaya gidilmiş ve faktör analizi yapılmıştır. Evrenden alınan 300 kişilik bir grupta pilot uygulama çalışması yapılmıştır. Pilot uygulama sonucu anketin güvenilirlik katsayısı, *cronbach alfa* davranışların sergilenme düzeyine ilişkin **0,92**; davranışların önem derecesine ilişkin **0,96** olarak bulunmuştur.

Yapılan faktör analizi sonucu 23 maddenin özdeğeri 1'den büyük olan beş faktör altında toplandığı görülmüştür. Bu beş faktörün ölçeğe ilişkin açıkladıkları varyans sergileme düzeyinde % 54,333, önem düzeyinde ise % 65,526'dır. KMO değerleri de sergileme düzeyinde 0,845 ve önem düzeyinde ise 0,930 olarak bulunmuştur.

Tarama modelinde ele alınan araştırmanın evrenini Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise birinci öğretim ve ikinci öğretime sahip bölümlerde okuyan birinci sınıf ve dördüncü sınıf öğrencileri (öğretmen adayları) oluşturmaktadır. Araştırma verileri örneklemden dönen 464 anket üzerinden değerlendirilmiştir.

Araştırma verilerinin analizinde öğretmen adaylarının kişisel gelişime yönelik davranışları önemli görme ve sergileme düzeylerine ilişkin görüşlerine ilişkin frekanslar, yüzdeler (%), grupların görüşlerini bulmak için aritmetik ortalamalar (\bar{X}), ölçüt dağılımını ve görüş birliği düzeyini bulmak için standart sapmalar (ss) verilmiştir. Öğretmen adaylarının görüşlerinin cinsiyet, bölüm ve öğretim şekline (I. öğretim, II. öğretim) göre farklılık gösterip göstermediği "bağımsız gruplar için t testi" ve ANOVA testi ile ölçülmüştür. Verilerin analizinde SPSS 13 paket programı kullanılmıştır. Farklılıkların test edildiği olasılık (p) değeri 0.05 olarak alınmıştır.

BULGULAR

Çalışmadan elde edilen bulgular tablolaştırılarak aşağıda açıklanmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların Kişisel Gelişime Yönelik Davranışların Sergilenme Düzeyi ve Önem Derecesine İlişkin Görüşlerinin Boyutlara Göre Dağılımı

Boyutlar	Sergilenme Düzeyi		Önem Derecesi	
	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss
Bedensel Boyut	3,02	0,63	4,16	0,75
Zihinsel Boyut	3,10	0,69	4,11	0,75
Sosyal Boyut	3,05	0,75	3,92	0,73
Ahlaki-Manevi Boyut	4,39	0,73	4,68	0,54
Entelektüel Boyut	3,26	0,67	4,20	0,68
Toplam	3,29	0,49	4,18	0,57

Tablo 1 incelendiğinde öğretmen adaylarının görüşlerine göre kişisel gelişimlerine yönelik davranışları sergileme düzeylerinin ortalamasının $\bar{X} = 3,29$, önemli görme derecelerinin ortalamasının ise $\bar{X} = 4,18$ olduğu görülmektedir. Öğretmen adayları kişisel gelişime yönelik davranışları oldukça önemli görmelerine rağmen aynı oranda sergilemediklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının en çok önemli gördüğü ve en çok sergilediği boyutun Ahlaki-Manevi boyut ($\bar{X} = 4,68$ ve $\bar{X} = 4,39$) olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının en az önemli gördüğü boyut, sosyal boyut ($\bar{X} = 3,92$) olarak ortaya çıkmıştır. Sergileme düzeyinde ise en az önemli görülen boyut, bedensel boyut ($\bar{X} = 3,02$) ve sosyal boyut ($\bar{X} = 3,05$) olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 2. Katılımcıların Kişisel Gelişime Yönelik Davranışların Sergilenme Düzeyi ve Önem Derecesine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkeni Açısından Dağılımına İlişkin Bulgular ve Yorum

	Cinsiyet	n	\bar{X}	s.s.	sd	t	p
Davranışların Sergilenme Düzeyi	Kadın	309	3,34	0,48	462	3,35*	0,00
	Erkek	155	3,17	0,49			
Davranışların Önem Derecesi	Kadın	309	4,24	0,56	462	3,23*	0,00
	Erkek	155	4,06	0,56			

*p< 0,05

Cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında hem sergileme düzeyi açısından hem de önemli görme düzeyi açısından kadın öğretmen adaylarının görüşleri lehine anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Kadın öğretmen adayları kişisel gelişime yönelik davranışları erkek öğretmen adaylarına göre hem daha fazla önemli görmekte hem de daha fazla sergilemektedir.

Davranışların *sergilenme düzeyinde* kadın öğretmen adayları ile erkek öğretmen adaylarının görüşleri arasında kadın öğretmen adaylarının görüşleri lehine anlamlı farklılığın bulunduğu görülmektedir [t(462)= 3,35, p<0,05].

Davranışların *önem derecesinde* de benzer şekilde kadın öğretmen adaylarının görüşleri lehine anlamlı farklılığın bulunduğu görülmektedir [t(462)= 3,23, p<0,05].

Tablo 3. Katılımcıların Kişisel Gelişime Yönelik Davranışların Sergilenme Düzeyi ve Önem Derecesine İlişkin Görüşlerinin Sınıf Değişkeni Açısından Dağılımına İlişkin Bulgular ve Yorum

	Sınıf	n	\bar{X}	s.s.	sd	t	p
Davranışların Sergilenme Düzeyi	1. Sınıf	184	3,31	0,49	462	1,07	0,29
	4. Sınıf	280	3,26	0,49			
Davranışların Önem Derecesi	1. Sınıf	184	4,09	0,54	462	-2,68*	0,00
	4. Sınıf	280	4,23	0,57			

*p< 0,05

Davranışların *sergilenme düzeyinde* 1. sınıftaki öğretmen adaylarının görüşleri ile 4. sınıftaki öğretmen adaylarının görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın bulunmadığı görülmektedir [$t(462)= 1,07, p>0,05$].

Davranışların *önem derecesine* bakıldığında 1. sınıftaki öğretmen adaylarının görüşleri ile 4. sınıftaki öğretmen adaylarının görüşleri arasında, 4. sınıftaki öğretmen adaylarının görüşleri lehine anlamlı farklılığın bulunduğu görülmektedir [$t(462)= -2,68, p<0,05$]. Dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları kişisel gelişime yönelik davranışları daha önemli görmektedirler.

Tablo 4. Katılımcıların Kişisel Gelişime Yönelik Davranışların Sergilenme Düzeyi ve Önem Derecesine İlişkin Görüşlerinin Öğretim Kademesi Değişkeni Açısından Dağılımına İlişkin Bulgular ve Yorum

	Öğretim Kademesi	n	\bar{X}	s.s.	sd	t	p
Davranışların Sergilenme Düzeyi	I. Öğretim	220	3,28	0,51	462	-0,30	0,76
	II. Öğretim	244	3,29	0,48			
Davranışların Önem Derecesi	I. Öğretim	220	4,13	0,60	462	-2,00*	0,05
	II. Öğretim	244	4,23	0,53			

* $p< 0,05$

Öğretim Kademesi değişkeni açısından bakıldığında davranışların sergilenme düzeyi açısından birinci öğretim öğrencileri ile ikinci öğretim öğrencilerinin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Fakat davranışları önemli görme düzeyi açısından bakıldığında ise ikinci öğretim öğrencilerinin lehine anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. İkinci öğretim öğrencileri kişisel gelişime yönelik davranışları daha önemli görmektedirler.

Davranışların *sergilenme düzeyinde* I. öğretimdeki öğretmen adaylarının görüşleri ile II. öğretimdeki öğretmen adaylarının görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın bulunmadığı görülmektedir [$t(462)= -0,30, p>0,05$].

Davranışların *önem derecesine* bakıldığında ise 1. sınıftaki öğretmen adaylarının görüşleri ile 4. sınıftaki öğretmen adaylarının görüşleri arasında, 4. sınıftaki öğretmen adaylarının görüşleri lehine anlamlı farklılığın bulunduğu görülmektedir [$t(462)= -2,68, p<0,05$].

Tablo 5. Katılımcıların Kişisel Gelişime Yönelik Davranışların Sergilenme Düzeyi ve Önem Derecesine İlişkin Görüşlerinin Öğrenim Görülen Bölüm Değişkeni Açısından Dağılımına İlişkin Bulgular ve Yorum

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Davranışların Sergilenme Düzeyi	Gruplar Arası	4,38	5	0,88	3,70*	0,00
	Gruplar İçi	108,56	458	0,24		
	Toplam	112,94	463			
Davranışların Önem Derecesi	Gruplar Arası	4,19	5	0,84	2,67*	0,02
	Gruplar İçi	143,76	458	0,31		
	Toplam	147,96	463			

*p< 0,05

Davranışların *sergilenme düzeyinde* açısından bölümlere göre öğretmen adaylarının görüşleri karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılığın bulunduğu görülmektedir [F(5-458)= 3,70, p<0,05]. Bölüm değişkeni açısından bakıldığında davranışların *sergilenme düzeyi* açısından Türkçe Eğitimi bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının görüşleri ile Okul Öncesi Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının görüşleri arasında anlamlı farklılıkların olduğu ve farklılığın Türkçe Eğitimi bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının görüşleri lehine olduğu görülmüştür.

Davranışların *önem derecesi* açısından bölümlere göre öğretmen adaylarının görüşleri karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılığın bulunduğu görülmektedir [F(5-458)= 2,67, p<0,05]. Davranışların *önem derecesi* açısından bölümlere göre öğretmen adaylarının görüşleri karşılaştırıldığında anlamlı farklılığın İngilizce Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının görüşleri ile Sınıf Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının görüşleri arasında olduğu ve İngilizce Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının görüşleri lehine olduğu görülmüştür.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma sonucunda aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmıştır.

1. Öğretmen adaylarının görüşlerine göre kişisel gelişimlerine yönelik davranışları sergileme düzeylerinin ortalamasının $\bar{X} = 3,29$, önemli görme derecelerinin ortalamasının ise $\bar{X} = 4,18$ olduğu görülmektedir. Öğretmen adayları kişisel gelişime yönelik davranışları oldukça önemli görmelerine rağmen aynı oranda sergilemediklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının en çok önemli gördüğü ve en çok sergilediği boyutun Ahlaki-Manevi boyut ($\bar{X} = 4,68$ ve $\bar{X} = 4,39$) olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının en az önemli gördüğü boyut, sosyal boyut ($\bar{X} = 3,92$) olarak ortaya çıkmıştır. Sergileme düzeyinde ise en az önemli görülen boyut, bedensel boyut ($\bar{X} = 3,02$) ve sosyal boyut ($\bar{X} = 3,05$) olarak ortaya çıkmıştır.

2. Cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında hem sergileme düzeyi açısından hem de önemli görme düzeyi açısından kadın öğretmen adaylarının görüşleri lehine anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Kadın öğretmen adayları kişisel gelişime yönelik davranışları erkek öğretmen adaylarına göre hem daha fazla önemli görmekte hem de daha fazla sergilemektedir.

3. Sınıf değişkeni açısından bakıldığında davranışların sergilenme düzeyi açısından birinci sınıflar ve dördüncü sınıflar arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Fakat davranışları önemli görme düzeyi açısından bakıldığında ise dördüncü sınıf öğretmen adayları lehine anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları kişisel gelişime yönelik davranışları daha önemli görmektedirler.

4. Öğretim Kademesi değişkeni açısından bakıldığında davranışların sergilenme düzeyi açısından birinci öğretim öğrencileri ile ikinci öğretim öğrencilerinin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Fakat davranışları önemli görme düzeyi açısından bakıldığında ise ikinci öğretim öğrencilerinin lehine anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. İkinci öğretim öğrencileri kişisel gelişime yönelik davranışları daha önemli görmektedirler.

5. Bölüm değişkeni açısından bakıldığında davranışların *sergilenme düzeyi* açısından Türkçe Eğitimi Bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının görüşleri ile Okul Öncesi Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının görüşleri arasında anlamlı farklılıkların olduğu ve farklılığın Türkçe Eğitimi Bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının görüşleri lehine olduğu görülmüştür.

Davranışların *önem derecesi* açısından bölümlere göre öğretmen adaylarının görüşleri karşılaştırıldığında ise anlamlı bir farklılığın İngilizce Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının görüşleri ile Sınıf Öğret-

menliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının görüşleri arasında olduğu ve İngilizce Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının görüşleri lehine olduğu görülmüştür.

Bu sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilebilir:

1. Öğretmen adaylarının kişisel gelişime yönelik davranışları önemli görmeleri eğitim sisteminin geleceği adına önemli bir adımdır. Ancak kişisel gelişime yönelik davranışları sergileme durumu aynı oranda değildir. Öğretmen adaylarının kişisel gelişime yönelik davranışları sergilemeleri açısından üniversitelerin ve öğretim elemanlarının uygun bir çevre oluşturmaları gerekmektedir.
2. Öğretmen adaylarının kişisel gelişimin sosyal boyutundaki davranışları gerek önemli görme derecesi ve gerekse de sergileme düzeyi diğer boyutlara göre düşüktür. Öğretmenlik mesleği sosyal yönü güçlü olması gereken bir meslektir. Bu açıdan bakıldığında öğretmen adaylarının kişisel gelişimlerinin sosyal boyutunu geliştirmeye yönelik etkinliklere katılımı teşvik edilmelidir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarının ağırlığının artırılması önemlidir.
3. Çalışmanın başka bir boyutunda öğretmen adaylarının kişisel gelişimlerine engel olarak gördükleri sorulmuştur. Öğretmen adaylarının algıladıkları engeller arasında gereksiz verilen ödevler, sunular, uygun bir çevrenin olmayışı ve KPSS sınavı bulunmaktadır. Öğretmen adaylarına verilen ödevlerin daha nitelikli olması ve gereksiz sunularla, ödevlerle öğretmen adaylarının zamanlarının harcanmaması oldukça önemlidir. Öğrencileri çok yönlü geliştirecek ödev ve projeler verilmesi yoluna gidilmelidir.

KAYNAKÇA

- Çevik, O, Yiğit, S. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin profillerinin belirlenmesi - Amasya Üniversitesi örneği. C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 33 No:1; 89-106.
- Değirmenci, H. C. (2004). Kişisel Gelişim ve Pozitif Enerji. İstanbul: Bilge Karınca Yayınları.
- Fındıkçı, İ. (1994). Bilgi toplumunda yöneticilerde kendini geliştirme. Yayımlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Irwing, J.A. & Williams D. I. (1999). Personal growth and personal development: concepts clarified. British Journal of Guidance&Counselling. Nov; 27, 4. Health and medical complete.

- Özden, Y. (2002). Eğitimde yeni değerler (5. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Özer, B., Gelen, İ. (2008). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine sahip olma düzeyler hakkında öğretmen adayları ve öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Cilt: 5, Sayı 9.
- Özkan, Z. (2003). Bilgelige yönelik – Kişisel gelişimin dinamikleri. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Torun, O. (1996). Davranışsal bir süreç olarak yöneticilerde kendini geliştirme yaklaşımı. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.